

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 30. juuni 2022
(OR. en)

Institutsioonidevaheline
dokument:
2022/0176 (NLE)

10287/1/22
REV 1

JAI 899
COPEN 246
DROIPEN 89

SEADUSANDLIKUD AKTID JA MUUD DOKUMENDID

Teema: NÕUKOGU OTSUS, mis käsitleb liidu piiravate meetmete rikkumise
määratlemist kuriteoliigina, mis vastab Euroopa Liidu toimimise lepingu
artikli 83 lõikes 1 sätestatud kriteeriumidele

NÕUKOGU OTSUS (EL) 2022/...,

...,

**mis käsitleb liidu piiravate meetmete rikkumise määratlemist
kuriteoliigina, mis vastab Euroopa Liidu toimimise lepingu
artikli 83 lõikes 1 sätestatud kriteeriumidele**

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 83 lõike 1 kolmandat lõiku,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi nõusolekut¹

¹ ... nõusolek (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata).

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artiklis 29 on sätestatud, et nõukogu võib võtta vastu otsuseid, milles määratletakse liidu lähenemisviis konkreetsele geograafilist või temaatilist laadi küsimusele, sealhulgas piiravatele meetmetele.
- (2) Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikkel 215 võimaldab nõukogul võtta vastu piiravaid meetmeid juriidiliste või füüsiliste isikute ning rühmituste või mitteriiklike üksuste suhtes ning võtta ELi lepingu artikli 29 kohase otsuse alusel meetmeid ühe või mitme kolmanda riigiga sõlmitud majandus- ja rahandussuhete osaliseks või täielikuks katkestamiseks või piiramiseks. Liikmesriikidel peaksid olema kehtestatud tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad karistused liidu piiravaid meetmeid käsitlevate nõukogu määruste rikkumise puhuks.
- (3) Käesoleva otsus hõlmab üksnes neid liidu piiravaid meetmeid, mille liit on võtnud vastu ELi lepingu artikli 29 või ELi toimimise lepingu artikli 215 alusel, nagu rahaliste vahendite ja majandusressursside arestimise meetmed, rahaliste vahendite ja majandusressursside kättesaadavaks tegemise keelud ning liidu liikmesriigi territooriumile sisenemise keelud, samuti valdkondlikud majandusmeetmed ja relvaembargod.

- (4) On vaja, et liikmesriikidel oleksid kehtestatud tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad karistused liidu piiravate meetmete rikkumise puhuks. Samuti on vaja, et need karistused hõlmaksid ka liidu piiravatest meetmetest kõrvalehoidmist.
- (5) Komisjon tagab, et liikmesriikide ja liidu ametite vahel koordineeritakse liidu piiravate meetmete jõustamist, mis on võetud vastu seoses Venemaa agressioonisõjaga Ukraina vastu, ning ta on hinnanud piiravate meetmete ja kriminaalõiguse meetmete vastastikust mõju.
- (6) ELi toimimise lepingu artikli 83 lõige 1 ei näe praegu ette miinimumeeskirjade kehtestamist liidu piiravate meetmete rikkumise mõiste ja selle eest määratavate karistuste kohta, kuna nende meetmete rikkumine ei kuulu praegu selles artiklis loetletud kuriteoliikide hulka. Artikli 83 lõike 1 teises lõigus osutatud kuriteoliigid on hetkel terrorism, inimkaubandus, naiste ja laste seksuaalne ärakasutamine, ebaseaduslik uimastikaubandus, ebaseaduslik relvaäri, rahapesu, korruptsioon, maksevahendite võltsimine, arvutikuriteod ja organiseeritud kuritegevus. Samas saab mõnel juhul liidu piiravate meetmete rikkumine olla seotud mõne loetletud kuriteoliigiga, näiteks terrorismi ja rahapesuga.

- (7) ELi toimimise lepingu artikli 83 lõike 1 kolmandas lõigus on ette nähtud erimenetlus, mille alusel nõukogu võib määratleda uue kuriteoliigi. Menetluse erandlikkust ilmestab asjaolu, et loetelu võib laiendada ainult pärast lepingus sätestatud kriteeriumide hoolikat hindamist. Kuriteod, mida on kaasa toonud Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu, kujutavad endast erandlikke asjaolusid.
- (8) ELi toimimise lepingu artikli 83 lõike 1 esimeses lõigus osutatud kriteeriumid, mis on seotud kuriteo piiriülese mõõtmega, nimelt kuriteo olemus või mõju või erivajadus võidelda nende vastu ühistel alustel, on omavahel seotud ja neid saa käsitleda eraldi.
- (9) Liidu piiravate meetmete rikkumine tuleks määratleda kuriteoliigina, et tagada liidu piiravate meetmete poliitika tulemuslik rakendamine. Enamik liikmesriike on liidu piiravate meetmete rikkumise juba kuriteoks liigitanud. Mõni liikmesriik, kes on liigitanud piiravate meetmete rikkumise kuriteoks, kasutab laia määratlust, nagu „ÜRO ja ELi sanktsioonide rikkumine“ ja „ELi õigusnormide rikkumine“, teistel on üksikasjalikumad sätted, näiteks on koostatud keelatud tegevuste loetelu. Kriteeriumid, mille alusel tegevus liigitub kriminaalõiguse kohaldamisalasse, on liikmesriigiti erinevad, kuid tavaliselt on need seotud õigusrikkumise raskusastmega (raske rikkumine) või on määratletud kvalitatiivselt (tahtlus, raske hooletus) või kvantitatiivselt (kahju).

- (10) Liidu piiravate meetmete rikkumine on eriti raske kuriteoliik, mille raskusaste sarnaneb ELi toimimise lepingu artikli 83 lõikes 1 loetletud kuriteoliikide raskusastmega, kuna see võib seada ohtu rahvusvahelise rahu ja julgeoleku, kahjustada demokraatia, õigusriigi põhimõtte ja inimõiguste tugevdamist ja toetamist ning põhjustada suurt majanduslikku, sotsiaalset, ühiskondlikku ja keskkonnakahju. Selliste rikkumiste tõttu pääsevad üksikisikud ja üksused, kelle vara on arestitud või kelle tegevust on piiratud, jätkuvalt oma varale ligi ja saavad toetada režiime, mille vastu liidu piiravad meetmed on suunatud, või saavad jätkuvalt kasutada omastatud riigivara. Samuti võib raha, mis on teenitud, kasutades kaupu ja loodusvarasid, millega kauplemisel on rikutud liidu piiravaid meetmeid, võimaldada režiimidel, mille suhtes selliseid piiravaid meetmeid kohaldatakse, osta relvi, mille abil toime panna kuritegusid. Lisaks võib liidu kaubandusalaste piiravate meetmete rikkumine kaasa aidata loodusvarade ebaseaduslikule kasutamisele jurisdiktsioonis, mille suhtes neid piiravaid meetmeid kohaldatakse.
- (11) ÜRO Julgeolekunõukogu rõhutas oma resolutsioonis 1196 (1998), kui tähtis on parandada relvaembargode tõhusust vahendina, millega vähendada relvakonfliktides kasutatavate relvade kättesaadavust. Samuti kutsus ÜRO Julgeolekunõukogu riike üles kaaluma – täites oma kohustust järgida julgeolekunõukogu otsuseid relvaembargode kohta – selliste õigusaktide või muude õiguslike vahendite vastuvõtmist, millega julgeolekunõukogu kehtestatud relvaembargo rikkumine muudetakse kuriteoks.

- (12) Asjaolu, et liidu piiravate meetmete rikkumise mõiste ja selle eest määratavad karistused on liikmesriikide riigisiseses õiguses väga erinevad, toob kaasa karistuste jõustamise erineva taseme, sõltuvalt liikmesriigist, kus rikkumine toimus. See kahjustab liidu eesmärke kaitsta rahvusvahelist rahu ja julgeolekut ning liidu ühiseid väärtusi. Seepärast on eriti vajalik võtta liidu tasandil ühiseid meetmeid, et kohaldada liidu piiravate meetmete rikkumisele kriminaalõigust.
- (13) Liidu piiravate meetmete rikkumisel on selge ja mõnikord isegi lahutamatu piiriülene mõõde. Lisaks sellele, et neid rikkumisi panevad tavaliselt toime füüsilised isikud või sellesse on kaasatud juriidilised isikud, kes tegutsevad üleilmsel tasandil, on mõnel juhul liidu piiravate meetmetega, näiteks pangandusteenuste osutamise piirangutega, piiriülene tegevus lausa keelatud. Seega on nende meetmete rikkumine võrdsustatud piiriülese tegevusega, millele on vaja ühiselt liidu tasandil piiriüleselt reageerida.
- (14) Erinevused liikmesriikide riigisiseses õiguses sätestatud liidu piiravate meetmete rikkumise mõistes ja selle eest määratavates karistustes takistavad piiravaid meetmeid käsitleva liidu poliitika ühtset kohaldamist. Need võivad isegi kaasa tuua selle, et õigusrikkujad valivad endale meelepärase kohtualluvuse ja osutuvad karistamatuks, kuna nad võivad otsustada tegutseda liikmesriikides, kus liidu piiravate meetmete rikkumise eest on kehtestatud leebemad karistused. Liidu piiravate meetmete rikkumise eest määratavate karistuste ühtlustamine suurendaks selliste karistuste tõhusust, proportsionaalsust ja hoiatavat mõju.

- (15) Seepärast tuleks liidu piiravate meetmete rikkumine määratleda „kuriteoliigina“ ELi toimimise lepingu artikli 83 lõike 1 tähenduses, kuna see vastab kõnealuses artiklis sätestatud kriteeriumidele.
- (16) Liidu tasandil võetavad ühised meetmed ei aitaks mitte ainult kaasa võrdsete võimaluste loomisele liikmesriikide vahel ning õiguskaitse- ja õiguslase koostöö tõhustamisele liidu piiravate meetmete rikkumise käsitlemisel, vaid aitaksid samuti kaasa võrdsete võimaluste loomisele õiguskaitse- ja õiguslase koostöö valdkonnas, mida tehakse liidu piiravate meetmete rikkumise korral kolmandate riikidega.
- (17) Käesoleva otsuse eesmärk, nimelt määratleda liidu piiravate meetmete rikkumine kuriteoliigina, mis vastab ELi toimimise lepingu artikli 83 lõikes 1 täpsustatud kriteeriumidele, tuleb saavutada liidu tasandil. Seepärast on see kooskõlas ELi lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev otsus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (18) Esimese sammuna on vaja määratleda liidu piiravate meetmete rikkumine kuriteoliigina ELi toimimise lepingu artikli 83 lõike 1 tähenduses, et teise sammuna oleks võimalik vastu võtta teisesed materiaalõiguslikud õigusaktid, kehtestades muu hulgas miinimumeeskirjad liidu piiravate meetmete rikkumisega seotud kuritegude mõistete ja nende eest määratavate karistuste kohta.

- (19) Käesolev otsus ei mõjuta meetmeid, mis seejärel võetakse aluslepingus sätestatud seadusandlike menetluste kohaselt. Eelkõige ei määra ega piira see pärast käesoleva otsuse kohaldamist esitatavate teiseste õigusaktide kohaldamisala ega sisu.
- (20) On äärmiselt oluline, et mis tahes seadusandlik ettepanek selliste teiseste õigusaktide kohta koostatakse kooskõlas parema õigusloome põhimõtetega.
- (21) Eelkõige on vaja nõuetekohaselt arvesse võtta riiklike süsteemide mitmekesisust ja liikmesriikide kriminaalõigussüsteemide põhiaspekte, sealhulgas seoses karistuste korraldusega. Samuti on vaja nõuetekohaselt arvesse võtta põhiõiguste kaitsemeetmeid, kuritegude tagasiulatuva jõu puudumise põhimõtet, Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 49 sätestatud kuritegude ja karistuste seaduslikkuse ja proportsionaalsuse põhimõtteid ning kriminaalõiguse täpsuse, selguse ja arusaadavuse nõudeid.
- (22) ELi lepingule ja ELi toimimise lepingule lisatud protokolli nr 22 (Taani seisukoha kohta) artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva otsuse vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldata.

- (23) ELi lepingule ja ELi toimimise lepingule lisatud protokoll nr 21 (Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes) artikli 3 kohaselt on Iirimaa teatanud 29. juuni 2022. aasta kirjaga oma soovist osaleda käesoleva otsuse vastuvõtmisel ja kohaldamisel.
- (24) Selleks et võimaldada kiiremas korras vastu võtta teisesed õigusaktid, millega kehtestatakse miinimumeeskirjad liidu piiravate meetmete rikkumise kuriteo mõiste ja selle eest määratavate karistuste kohta, peaks käesolev otsus jõustuma kiireloomulisena järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Liidu piiravate meetmete rikkumine on kuriteoliik ELi toimimise lepingu artikli 83 lõike 1 teise lõigu tähenduses.

Artikkel 2

Käesolev otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

...

Nõukogu nimel
eesistuja
